Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA DŽERARDA HOGANA [*GERARD HOGAN*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 3. septembrī [1]

**Lieta C-637/19**

**BY**
**pret**
**CX**

(*Svea hovrätt Patent- och marknadsöverdomstolen* (Sveas apelācijas tiesa, Patentu un komerclietu apelācijas tiesa, Stokholma, Zviedrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Direktīva 2001/29/EK – Autortiesību un blakustiesību atsevišķu aspektu saskaņošana – 3. panta 1. punkts – Tiesības uz izziņošanu sabiedrībai – 4. panta 1. punkts – Izplatīšanas tiesības – Jēdziena "sabiedrība/publisks" nozīme – Aizsargāta darba kopijas kā pierādījuma nosūtīšana tiesai – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 47. pants – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu – 17. panta 2. punkts – Tiesības uz intelektuālo īpašumu

## I. Ievads

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas Tiesas kancelejā reģistrēts 2019. gada 27. augustā, izriet no divu privātpersonu – BY un CX – strīda civilprocesā [2], kas tagad ir nonācis *Svea hovrätt Patent- och marknadsöverdomstolen* (Sveas apelācijas tiesa, Patentu un komerclietu apelācijas tiesa, Stokholma, Zviedrija). Ir izvirzīti vairāki jautājumi, kas saistīti ar Savienības tiesību aktu par autortiesībām un valstu informācijas brīvības mijiedarbību, kā arī ar tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu (kā tas ir garantēts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pantā).

2. Konkrēti, vai ar autortiesībām aizsargāta darba (šajā gadījumā fotoattēla) izpaušana valsts tiesas procesā ir uzskatāma par "izziņošanu sabiedrībai" un/vai "publisku izplatīšanu" Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā [3] 3. panta 1. punkta un 4. panta 1. punkta izpratnē?

3. Pirms turpinu, vispirms tomēr ir jāaplūko attiecīgais tiesiskais regulējums.

1 Oriģinālvaloda: angļu.

2 Var norādīt, ka no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nav skaidrs, kāds ir attiecīgā civilprocesa raksturs un vai attiecīgajiem pierādījumiem ir nozīme šīs tiesvedības kontekstā.

3 OV 2001, L 167, 10. lpp.

## II. Atbilstošie tiesību akti

### *A. Starptautiskās tiesību normas*

4. Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācija (turpmāk tekstā – "*WIPO*") Ženēvā 1996. gada 20. decembrī pieņēma *WIPO* Līgumu par autortiesībām (turpmāk tekstā – "*WCT*"). Eiropas Kopienas vārdā *WCT* tika apstiprināts ar Padomes 2000. gada 16. marta Lēmumu 2000/278/EK[4].

5. *WCT* 6. pantā "Izplatīšanas tiesības" ir noteikts:

"1. Literāro un mākslas darbu autoriem ir ekskluzīvas tiesības atļaut padarīt sabiedrībai pieejamu savu darbu oriģinālu un kopijas, tās pārdodot vai nododot īpašumtiesības uz tām citādi.

[..]"

### *B. Savienības tiesību normas*

6. Direktīvas 2001/29 3., 9., 10., 15. un 31. apsvērums ir formulēts šādi:

"(3) Ierosinātā saskaņošana palīdzēs īstenot iekšējā tirgus četras pamatbrīvības, un tā ir saistīta ar tiesību un jo sevišķi īpašuma, tajā skaitā intelektuālā īpašuma tiesību pamatprincipu un izpausmes brīvības, kā arī sabiedrības interešu ievērošanu.

[..]

(9) Autortiesību un blakustiesību saskaņošanas pamatā jābūt augstam aizsardzības līmenim, jo šīm tiesībām ir izšķiroša nozīme intelektuālajā jaunradē. To aizsardzība palīdz nodrošināt jaunrades uzturēšanu un attīstību autoru, izpildītāju, producentu, patērētāju, kultūras, rūpniecības un visas sabiedrības interesēs. Tāpēc intelektuālais īpašums ir atzīts par īpašuma neatņemamu sastāvdaļu.

(10) Lai autori vai izpildītāji varētu turpināt savu radošo un mākslinieciskо darbību, viņiem jāsaņem atbilstīga atlīdzība par viņu darbu izmantošanu, bet producentiem tā jāsaņem, lai varētu finansēt šo darbību. Lai izgatavotu produktus, piemēram, skaņu ierakstus, filmas vai multimediju produktus un sniegtu pakalpojumus, piemēram, pakalpojumus "pēc pieprasījuma", vajadzīgi ievērojami ieguldījumi. Lai garantētu minētās atlīdzības pieejamību un nodrošinātu iespēju iegūt labu atdevi no ieguldījumiem, vajadzīga intelektuālā īpašuma tiesību pienācīga aizsardzība.

[..]

(15) Diplomātu konferencē, kas Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (*WIPO*) aizgādnībā notika 1996. gada decembrī, pieņēma divus jaunus līgumus – "*WIPO* Līgumu par autortiesībām" un "*WIPO* Līgumu par izpildījumu un skaņu ierakstiem", kuri attiecīgi paredzēja autoru aizsardzību un izpildītāju un skaņu ierakstu producentu aizsardzību. Minētie līgumi būtiski atjaunina autortiesību un blakustiesību starptautisko aizsardzību, jo īpaši attiecībā uz tā saukto "digitālo programmu", un uzlabo līdzekļus cīņai pret pirātismu visā pasaulē. Kopiena un vairums dalībvalstu jau ir parakstījušas līgumus un pašlaik notiek gatavošanās līgumu ratificēšanai Kopienā un dalībvalstīs. Šo direktīvu arī izmanto, lai īstenotu vairākas jaunas starptautiskas saistības.

4 Padomes Lēmums 2000/278/EK (2000. gada 16. marts) par *WIPO* Līguma par autortiesībām un *WIPO* Līguma par izpildījumu un fonogrammām apstiprināšanu Eiropas Kopienas vārdā (OV 2000, L 89, 6. lpp.).

[..]

(31) Jāsaglabā taisnīgs līdzsvars starp dažādu kategoriju tiesību subjektu tiesībām un interesēm un dažādu kategoriju tiesību subjektu un aizsargātu tiesību objektu izmantotāju tiesībām un interesēm. Jāpārvērtē esošie dalībvalstu noteiktie izņēmumi un ierobežojumi, ņemot vērā jauno elektronisko vidi. Esošās izņēmumu un ierobežojumu atšķirības attiecībā uz dažām noteiktām darbībām atstāj tiešu negatīvu ietekmi uz autortiesību un blakustiesību iekšējā tirgus funkcionēšanu. Minētās atšķirības varētu izpausties spēcīgāk, ņemot vērā darbu pārrobežu izmantošanas turpmāko attīstību un pārrobežu aktivitātes. Lai nodrošinātu iekšējā tirgus pienācīgu funkcionēšanu, minētie izņēmumi un ierobežojumi būtu jānosaka saskaņotāk. To saskaņošanas pakāpei būtu jābalstās uz ietekmi, kādu tie atstāj uz iekšējā tirgus vienmērīgu funkcionēšanu."

7. Atbilstoši minētās direktīvas 3. pantam "Tiesības uz darbu izziņošanu un tiesības uz cita tiesību objekta publiskošanu":

"1. Dalībvalstis autoriem piešķir ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt savu darbu izziņošanu, izmantojot vadus vai neizmantojot tos, tajā skaitā savu darbu publiskošanu tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā.

[..]"

8. Direktīvas 2001/29 4. pantā "Izplatīšanas tiesības" ir noteikts:

"1. Dalībvalstis autoriem paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt jebkādā veidā publiski izplatīt viņu darbu oriģinālus vai kopijas, tos pārdodot vai kā citādi.

[..]"

9. Direktīvas 2001/29 5. panta "Izņēmumi un ierobežojumi" 3. punktā ir paredzēts:

"Dalībvalstis var paredzēt izņēmumus vai ierobežojumus 2. un 3. pantā paredzētajām tiesībām šādos gadījumos:

[..]

e) izmantošanai sabiedrības drošības nolūkā vai, lai nodrošinātu administratīvu, parlamentāru vai tiesas procesu pienācīgu norisi vai pārskatus par tiem;

[..]."

### *C. Valsts tiesību normas*

10. *Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen)* (1960. gada Likums Nr. 729 par autortiesībām uz literāriem un mākslas darbiem; turpmāk tekstā – "Autortiesību likums") 2. pantā ir noteikts:

"[(1)] Ievērojot šajā likumā noteiktos ierobežojumus, autortiesības ietver ekskluzīvas tiesības rīkoties ar darbu, to reproducējot un padarot pieejamu sabiedrībai – gan sākotnējā, gan pārveidotā formā, tulkojumā, pielāgojot citā literārā vai mākslinieciskā formā vai izmantojot citu paņēmienu.

[(2)] Darba jebkāda pilnīga vai daļēja, tieša vai netieša, īslaicīga vai pastāvīga reproducēšana jebkādā veidā un jebkādā formā ir uzskatāma par reproducēšanu.

[(3)] Tiek uzskatīts, ka darbs ir pieejams sabiedrībai šādos gadījumos:

1. Kad darbs ir izziņots sabiedrībai. Izziņošana sabiedrībai notiek, kad darbs ar vadu vai bezvadu līdzekļiem ir publiski pieejams no vietas, kas nav tā vieta, kur sabiedrība var baudīt šo darbu. Tā ietver jebkuru izziņošanu, kas tiek veikta tādā veidā, ka sabiedrības locekļi var piekļūt darbiem pašu izvēlētā vietā un laikā.

[..]

4. Kad darba reprodukcija tiek piedāvāta pārdošanai, nomai vai aizdošanai vai kā citādi publiski izplatīta.

Uzskatāms, ka darba izziņošana vai priekšnesums, kas paredzēts plašām slēgtām aprindām profesionālā kontekstā, attiecīgi ir izziņošana sabiedrībai vai publisks priekšnesums."

11. Autortiesību likuma 49.a pantā ir paredzēts:

"Fotoattēla autoram ir ekskluzīvas tiesības šo fotoattēlu reproducēt un padarīt to pieejamu sabiedrībai. Tiesības ir spēkā neatkarīgi no tā, vai attēls tiek izmantots tā sākotnējā formā vai pārveidotā formā, un neatkarīgi no izmantotās tehnikas."

12. Atbilstoši *tryckfrihetsförordningen* (Likums par preses brīvību) 2. nodaļas 1. pantam vārda brīvības un plurālistiskas informācijas veicināšana nozīmē ikviena tiesības piekļūt publiskiem dokumentiem. Likums par preses brīvību ir viens no četriem Zviedrijas pamatlikumiem, kuram ir konkrēts un īpašs statuss, kas ir līdzīgs citu dalībvalstu konstitūcijai.

13. Likumā par preses brīvību tostarp ir paredzēts arī, ka jebkurš tiesai nodots procesuālais dokuments jebkurā formā ir publisks dokuments. Likuma par preses brīvību 2. nodaļas 1. panta iedarbība tādējādi ir tāda, ka ikviens var lūgt piekļuvi procesuālam dokumentam, kas nodots tiesai. Šim principiālajam noteikumam tomēr ir piemērojams izņēmums attiecībā uz konfidenciālu informāciju.

14. Tādējādi princips ir tāds, ka tiesības piekļūt dokumentiem ir piemērojamas arī dokumentiem, uz kuriem attiecas autortiesības un blakustiesības.

## III. Pamatlietas fakti un lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

15. Gan BY, gan CX ir fiziskas personas, kurām katrai ir tīmekļvietne. Iepriekšējā tiesvedībā civillietās CX nosūtīja teksta lapas kopiju, ieskaitot fotoattēlu, no BY tīmekļvietnes kā pierādījumu pamattiesvedībā. Attiecīgi fotoattēls ir daļa no tiesvedības dokumentārā ieraksta.

16. BY apgalvo, ka viņam pieder autortiesības uz šo fotoattēlu, un lūdz piespriest CX atlīdzināt zaudējumus, pirmkārt, par autortiesību pārkāpumiem un, otrkārt, par īpašās aizsardzības, kas fotoattēliem piešķirta ar Autortiesību likuma 49.a pantu, pārkāpumu. CX apstrīd jebkādu pienākumu segt zaudējumus un apgalvo, ka materiāla izpaušana tiesvedības vajadzībām nav uzskatāma par autortiesību pārkāpumu.

17. Pirmajā instancē *Patent och marknadsdomstolen* (Patentu un komerclietu apelācijas tiesa, Zviedrija) uzskatīja, ka fotoattēls ir aizsargāts ar blakustiesībām, proti, uz to attiecas īpaša aizsardzība, kas piešķirta fotoattēliem. Šī tiesa tomēr secināja – tā kā fotoattēls tai tika nosūtīts kā procesuāls dokuments, jebkura trešā persona var pieprasīt fotoattēla izziņošanu saskaņā ar piemērojamajām

Zviedrijas konstitucionālā likuma normām par piekļuvi dokumentiem. Lai arī *Patent och marknadsdomstolen* (Patentu un komerclietu apelācijas tiesa) secināja, ka CX šo fotoattēlu publiski izplatīja Autortiesību likuma izpratnē, tā uzskatīja – nav pierādīts, ka BY ir cietis kaitējumu, un attiecīgi noraidīja viņa iesniegto pieteikumu.

18. BY par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

19. Iesniedzējtiesa uzskata, ka tai it īpaši ir jālemj par jautājumu, vai šī fotoattēla kopijas nosūtīšana tiesai kā procesuāls solis ir darba nelikumīga nodošana atbilstoši attiecīgajiem valsts tiesību aktiem autortiesību jomā vai kā publiska izplatīšana, vai arī kā izziņošana sabiedrībai.

20. Nav strīda par to, ka fotoattēls tika elektroniski (izmantojot e-pastu) nosūtīts tiesai, kas izskata strīdu pirmajā instancē, elektroniskas kopijas veidā. Valsts tiesa arī vēlas noskaidrot, vai var tikt uzskatīts, ka tiesa šajos nolūkos ietilpst jēdziena "sabiedrība/publisks" tvērumā.

21. Iesniedzējtiesa norāda – nav skaidrības par to, kā Savienības tiesībās tiek interpretēti jēdzieni "izziņošana sabiedrībai" un "publiska izplatīšana" gadījumā, ja ar autortiesībām aizsargāts darbs tiek nodots tiesai civilprocesā. Tas rada jautājumu par to, pirmkārt, vai var tikt uzskatīts, ka tiesa šajos nolūkos ietilpst jēdziena "sabiedrība" tvērumā Direktīvas 2001/29 izpratnē, un, otrkārt, vai jēdzienam "sabiedrība/publisks" ir jāpiešķir vienāda nozīme, piemērojot Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punktu un 4. panta 1. punktu.

22. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda – Tiesa ir nospriedusi, ka jēdziens "sabiedrība/publisks" attiecas uz nenoteiktu potenciālo adresātu skaitu un turklāt tajā ir iesaistīts diezgan liels personu skaits. Tā arī uzsvēra, ka mērķis ir padarīt darbu uztveramu jebkādā veidā, kas piemērots "personām kopumā" pretstatā konkrētām personām, kas pieder pie privātas grupas [5].

23. No Tiesas judikatūras arī izriet, ka jēdzienam "izplatīšana" Direktīvas 2001/29 4. panta 1. punkta izpratnē ir tāda pati nozīme kā izteicienam "padarīt sabiedrībai pieejamu [..] pārdodot" *WCT* 6. panta 1. punkta izpratnē. Tomēr no 2015. gada 13. maija sprieduma *Dimensione Direct Sales and Labianca* (C-516/13, EU:C:2015:315), šķiet, izriet – lai notiktu "publiska izplatīšana", pietiek ar to, ka aizsargātais darbs ir piegādāts sabiedrības loceklim.

24. Jāpārbauda arī, vai tad, ja procesuālu dokumentu tiesai nosūta fiziska (papīra) dokumenta veidā vai kā pielikumu elektroniskajam pastam, tas ir uzskatāms par "izziņošanu sabiedrībai" vai "publisku izplatīšanu", jo šādai nosūtīšanai abos gadījumos ir vienādas sekas un vienāds mērķis.

25. Iesniedzējtiesa uzskata, ka nedz pati tiesa, nedz tās darbinieki nevar tikt uzskatīti par "sabiedrību" šī jēdziena parastā nozīmē. Tomēr tos nevar arī uzskatīt par piederīgiem pie privātas grupas.

26. Turklāt, pēc iesniedzējtiesas domām, lai gan to personu skaits, kurām pēc nosūtīšanas ir piekļuve darbam, noteikti ir ierobežots tikai ar tiesas darbiniekiem, šis skaits ir mainīgs, un tas jau pašā sākumā būtu jāuzskata par lielu. Visbeidzot, valsts tiesību aktos ir paredzēts, ka ikvienam ir tiesības piekļūt dokumentiem, ko ir saņēmusi tiesa.

27. Šajos apstākļos iesniedzējtiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai terminam "sabiedrība", kas minēts Direktīvas [2001/29] 3. panta 1. punktā, un terminam "publisks", kas minēts tās 4. panta 1. punktā, ir vienāda nozīme?

5 Skat. spriedumu, 2016. gada 31. maijs, *Reha Training* (C-117/15, EU:C:2016:379, 41. un 42. punkts un tajos minētā judikatūra).

2) Ja uz pirmo jautājumu atbilde ir apstiprinoša, vai ir uzskatāms, ka tiesa ietilpst termina "sabiedrība/publisks" tvērumā šo tiesību normu izpratnē?

3) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša:

   a) Gadījumā, ja tiesai izziņo aizsargātu darbu, vai var uzskatīt, ka šī tiesa ietilpst termina "sabiedrība" tvērumā?

   b) Gadījumā, ja tiesai izplata aizsargātu darbu, vai var uzskatīt, ka šī tiesa ietilpst termina "publisks" tvērumā?

4) Vai fakts, ka valsts tiesībās ir noteikts vispārējs publisku dokumentu pieejamības princips, saskaņā ar kuru jebkura persona, kas iesniedz pieprasījumu, var piekļūt tiesai iesniegtajiem tiesvedības dokumentiem, izņemot tos, kuri satur konfidenciālu informāciju, ietekmē novērtējumu par to, vai aizsargāta darba iesniegšana tiesai ir "izziņošana sabiedrībai" vai "publiska izplatīšana"?

## IV. Tiesvedība Tiesā

28. Eiropas Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus.

29. Tiesa Zviedrijas valdībai uzdeva vairākus rakstveida jautājumus. Zviedrijas valdība atbildēja uz šiem jautājumiem 2020. gada 6. maijā.

## V. Vērtējums

### *A. Par pirmo jautājumu*

30. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai jēdzienam "sabiedrība" Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punktā un jēdzienam "publisks" 4. panta 1. punktā ir vienāda nozīme [6].

31. Ar LESD 267. pantu ieviestajā valsts tiesu un Tiesas sadarbības procedūrā Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas ļautu valsts tiesai atrisināt tās izskatīšanā esošu strīdu. No šādas perspektīvas Tiesai attiecīgā gadījumā ir jāpārformulē tai iesniegtie jautājumi. Šim nolūkam Tiesai no visas valsts tiesas iesniegtās informācijas, it īpaši no iesniedzējtiesas nolēmuma pamatojuma, ir jāizdala tie Savienības tiesību elementi, kuru interpretācija ir nepieciešama, ņemot vērā pamatlietas priekšmetu [7].

32. Manuprāt, Tiesai nav jāatbild uz pirmo jautājumu, un tāpēc pārējie jautājumi ir jāpārformulē. Šajā ziņā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 3. un 6. punkta izriet, ka aizsargātais fotoattēls [8], par kuru ir runa tiesvedībā iesniedzējtiesā, tika nosūtīts civillietu tiesām pa e-pastu kā pierādījums saistībā ar tajās izskatāmo lietu.

6 Jēdzieni "sabiedrība" un "publisks" Direktīvā 2001/29 nav definēti.

7 Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2019. gada 19. decembris, *Nederlands Uitgeversverbond and Groep Algemene Uitgevers* (C-263/18, EU:C:2019:1111, 31. un 32. punkts un tajos minētā judikatūra).

8 Pēc analoģijas skat. 2018. gada 7. augusta sprieduma *Renckhoff* (C-161/17, EU:C:2018:634) 14. punktu, kurā Tiesa atgādināja, ka fotoattēlu var aizsargāt ar autortiesībām ar nosacījumu, ka tā ir autora intelektuālā jaunrade, kas atspoguļo viņa vai viņas personību un pauž viņa vai viņas brīvo un radošo izvēli šī fotoattēla tapšanā.

33. Saskaņā ar Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punktu autoriem ir ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt savu darbu izziņošanu ar vadu vai bezvadu līdzekļiem, tajā skaitā publiskot savus darbus tā, lai sabiedrības locekļi tiem varētu piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā. No otras puses, šīs direktīvas 4. panta 1. punktā ir noteikts, ka autoriem ir ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt jebkādā veidā publiski izplatīt viņu darbu oriģinālus vai kopijas, tos pārdodot vai kā citādi. Turklāt saskaņā ar Direktīvas 2001/29 4. panta 2. punktu šīs tiesības izbeidzas pirmo reizi Eiropas Savienībā veiktas darba oriģināla vai tā kopijas pārdošanas vai citādi pirmo reizi notikušas īpašumtiesību nodošanas gadījumā, ko veic tiesību īpašnieks vai kas tiek veikta ar viņa piekrišanu. [9]

34. No 2019. gada 19. decembra sprieduma *Nederlands Uitgeversverbond and Groep Algemene Uitgevers* (C-263/18, EU:C:2019:111) 39.–45., 51. un 52. punkta tostarp izriet – lai saskaņā ar Direktīvas 2001/29 4. panta 1. punktu varētu notikt "publiska izplatīšana", darbam jābūt apgrozībā kā fiziskām kopijām, materiāliem priekšmetiem vai taustāmiem priekšmetiem [10]. Šī īpašā Direktīvas 2001/29 4. panta 1. punkta prasība nav izpildīta, nosūtot darbu nemateriālā formā pa e-pastu [11].

35. Darba nosūtīšana pa e-pastu, manuprāt, ir izziņošana vai darba izplatīšana ar vadu vai bezvadu līdzekļiem, kuriem saņēmējs var piekļūt no individuāli izvēlētas vietas un viņa vai viņas individuāli izvēlētā laikā saskaņā ar Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punktu. Tomēr galvenais jautājums šajā tiesvedībā ir – vai šī nosūtīšana ir izziņošana vai "publiskošana" Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punkta izpratnē [12].

36. Tāpēc es uzskatu, ka Tiesai šajā tiesvedībā nav jāsniedz Direktīvas 2001/29 4. panta 1. punkta interpretācija.

37. Katrā ziņā neatkarīgi no tā, vai Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punkts vai arī 4. panta 1. punkts var tikt piemērots pamatlietas faktiem, kā tas ir 2015. gada 13. maija spriedumā *Dimensione Direct Sales and Labianca* (C-516/13, EU:C:2015:315, 34. punkts), Direktīva 2001/29 ir jāinterpretē tādā veidā, kas nodrošina efektīvu un stingru autortiesību īpašnieka aizsardzību.

38. Šī stingrā prasība vēl vairāk ir uzsvērta Hartas 17. panta 2. punktā, kurā ir noteikts, ka intelektuālais īpašums "tiek aizsargāts" [13].

9 Spriedums, 2019. gada 19. decembris, *Nederlands Uitgeversverbond and Groep Algemene Uitgevers* (C-263/18, EU:C:2019:1111, 35. un 36. punkts).

10 Šos terminus es savstarpēji aizstāju tikai ilustratīvos nolūkos. Tomēr es uzskatu, ka "publiska izplatīšana" notiek "reālajā", nevis "virtuālajā" pasaulē, un tāpēc ir nepieciešama fiziska vai taustāma objekta aprite.

11 Turklāt 2018. gada 19. decembra sprieduma *Syed* (C-572/17, EU:C:2018:1033) 22. un 26. punktā Tiesa ir nospriedusi, ka publisku izplatīšanu raksturo darbību virkne, kas notiek vismaz no pirkuma līguma noslēgšanas līdz tā izpildei, piegādājot to sabiedrības loceklim. Turklāt ar darbību, kas notiek pirms autortiesību aizsargāta darba vai tā kopijas faktiskas pārdošanas un kas notiek bez tiesību subjekta piekrišanas un ar mērķi veikt šādu pārdošanu, var pārkāpt izplatīšanas tiesības 4. panta 1. punkta izpratnē. No Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem skaidri izriet, ka fotoattēla nosūtīšana kā pierādījums tiesvedības laikā nav uzskatāma par šī darba pārdošanu vai tā īpašumtiesību nodošanu, vai arī par gatavošanos šī darba pārdošanai.

12 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru jēdziens "izziņošana sabiedrībai" atbilstoši Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punktam ietver divus kumulatīvus kritērijus, proti, darba "izziņošanu" un šī darba "publiskošanu". Kas attiecas uz pirmo no šiem elementiem, proti, "izziņošanas" esamību, kā tas izriet no Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punkta, lai būtu šāda darbība, it īpaši pietiek ar to, ka darbs ir darīts pieejams sabiedrībai tādā veidā, lai personas, kas veido šo sabiedrību, varētu tam piekļūt neatkarīgi no tā, vai viņas izmanto šo iespēju. Kas attiecas uz otro no iepriekš minētajiem kritērijiem, proti, ka aizsargātais darbs faktiski ir "jāpublisko", no Tiesas judikatūras izriet, ka jēdziens "publiskošana" attiecas uz nenoteiktu potenciālo saņēmēju skaitu un turklāt nozīmē diezgan lielu personu skaitu. Skat. spriedumu, 2018. gada 7. augusts, *Renckhoff* (C-161/17, EU:C:2018:634, 19., 20. un 22. punkts un tajos minētā judikatūra). 2019. gada 19. decembra sprieduma *Nederlands Uitgeversverbond and Groep Algemene Uitgevers* (C-263/18, EU:C:2019:1111) 68. punktā Tiesa atgādināja, ka "sabiedrības" jēdziens ietver noteiktu *de minimis* slieksni, kas no šī jēdziena izslēdz attiecīgu personu grupu, kura ir pārāk maza, un, otrkārt, ka, lai noteiktu šo skaitu, ir jāņem vērā aizsargātā darba publiskošanas kumulatīvā ietekme uz potenciālajiem saņēmējiem, darbu lejupielādējot. Tāpēc jo īpaši būtu jāņem vērā ne tikai to cilvēku skaits, kuri var piekļūt darbam vienlaikus, bet arī tas, cik daudzi no viņiem var tam secīgi piekļūt.

13 2018. gada 7. augusta sprieduma *Renckhoff* (C-161/17, EU:C:2018:634) 18. punktā Tiesa atgādināja – no Direktīvas 2001/29 4., 9. un 10. apsvēruma izriet, ka tās galvenais mērķis ir izveidot augstu autoru aizsardzības līmeni, ļaujot viņiem iegūt atbilstošu atlīdzību par viņu darbu izmantošanu arī gadījumos, kad tos izziņo sabiedrībai. No tā izriet, ka jēdziens "izziņošana sabiedrībai" ir jāinterpretē plaši, kā tas ir skaidri noteikts Direktīvas 23. apsvērumā.

39. Ņemot vērā šīs prasības, es tagad ierosinu pievērsties pārējiem iesniedzējtiesas jautājumiem, ņemot vērā nepieciešamo pārformulēšanu.

### *B. Par otro, trešo un ceturto jautājumu*

40. Lai gan iesniedzējtiesas uzdotais otrais, trešais un ceturtais jautājums pārklājas, būtībā to mērķis ir noskaidrot, vai un, ja tā, – kādos apstākļos autortiesību materiālu kā pierādījumu izpaušana tiesai tiesvedības gaitā, izmantojot e-pastu, būtu uzskatāma par izziņošanu sabiedrībai Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punkta izpratnē. Vispirms es izvērtēšu šos vispārīgos jautājumus un pēc tam atbildēšu uz konkrētajiem uzdotajiem jautājumiem.

41. Aizsardzības centrā, ko piešķir ar Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punktu, ir ideja, ka autortiesību īpašniekam ir tiesības uz aizsardzību pret tāda materiāla izziņošanu vai "publiskošanu"[14], kas ir aizsargāts ar autortiesībām. Tādējādi, ievērojot Direktīvas 2001/29 5. pantā paredzētos izņēmumus un ierobežojumus, visiem darbiem, ko trešā persona izziņo sabiedrībai, ir nepieciešama darba autora iepriekšēja piekrišana.

42. Kaut arī aizsargātā materiāla izziņošana trešajām personām, kas pilda administratīvas vai tiesas funkcijas, ļoti viegli var pārsniegt "noteiktu *de minimis* slieksni", ņemot vērā potenciāli iesaistīto cilvēku skaitu[15], manuprāt, tas parasti nebūtu uzskatāms par "izziņošanu sabiedrībai" Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punkta izpratnē tieši tāpēc, ka šīm personām tomēr ir saistoši noteikti ierobežojumi viņu oficiālo funkciju rakstura dēļ, lai arī tās pašas par sevi[16] nav privāta grupa. Jo īpaši tām nebūtu tiesību uzskatīt, ka ar autortiesībām aizsargāts materiāls nav aizsargāts ar autortiesībām.

43. Piemēram, ja lietas dalībnieks tiesvedības gaitā šādu materiālu izziņo tiesas ierēdņiem vai tiesas amatpersonām, neņemot vērā faktu, ka tam nav patstāvīgas ekonomiskas nozīmes[17], tas neļautu šī materiāla saņēmējiem ar to rīkoties pēc viņu ieskatiem. Galu galā šajā piemērā materiāls šādām personām būtu izziņots, viņām pildot savas administratīvās funkcijas vai attiecīgā gadījumā tiesas spriešanas funkcijas, un šāda materiāla turpmāka reproducēšana, izziņošana vai izplatīšana būtu pakļauta noteiktiem tiešiem vai netiešiem tiesību aktiem un uz tiem attiektos daži skaidri vai netieši valsts tiesību aktos noteikti tiesiski un ētiski ierobežojumi, tostarp autortiesību jomā.

44. Neskatoties uz potenciāli lielo iesaistīto tiesas ierēdņu skaitu, izziņošana tādējādi nebūtu vērsta uz nenoteiktu potenciālo saņēmēju skaitu, kā to prasa Tiesa 2006. gada 7. decembra sprieduma *SGAE* (C-306/05, EU:C:2006:764) 37. punktā. Tā vietā izziņošana būtu vērsta uz skaidri definētu un ierobežotu vai slēgtu cilvēku grupu, kura pilda savas funkcijas sabiedrības interesēs un kurai, iesniedzējtiesai to vēl pārbaudot, ir saistoši tiesiski un ētiski noteikumi, kas tostarp attiecas uz tiesas procesā saņemtās informācijas un pierādījumu izmantošanu un izpaušanu.

45. Manuprāt, ar autortiesībām aizsargāta materiāla izziņošana tiesai pierādījumu formā tiesvedības ietvaros principā nemazina šī materiāla autortiesību īpašnieka ekskluzīvās tiesības, piemēram, atņemot autortiesību īpašniekam iespēju pieprasīt atbilstošu atlīdzību par sava darba izmantošanu. Iespēja iesniegt ar autortiesībām aizsargātu materiālu kā pierādījumu civilprocesā drīzāk paredzēta tam, lai

14 Komisija uzskata, ka termins "sabiedrība" attiecas uz fiziskām personām un tādējādi neattiecas uz institūcijām vai jurisdikcijām. Es tomēr nepiekrītu tam, ka termins "sabiedrība" attiecas tikai uz fiziskām personām, jo uzskatu, ka tas varētu ietvert arī tādas juridiskas personas kā uzņēmumi.

15 Šāda grupa var nebūt maza vai nenozīmīga, taču tā var ietvert diezgan lielu cilvēku grupu. Skat. spriedumu, 2016. gada 31. maijs, *Reha Training* (C-117/15, EU:C:2016:379, 43. punkts).

16 Skat. spriedumu, 2016. gada 31. maijs, *Reha Training* (C-117/15, EU:C:2016:379, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

17 Pēc analoģijas skat. Direktīvas 2001/29 5. panta 1. punktu.

nodrošinātu tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un tiesības uz taisnīgu tiesu, kā tas ir garantēts Hartas 47. pantā. Lietas dalībnieka tiesības uz aizstāvību tiktu nopietni apdraudētas, ja viņš vai viņa nevarētu iesniegt pierādījumus tiesā gadījumā, kad cits šīs lietas dalībnieks vai trešā persona attiecībā uz šiem pierādījumiem atsaucas uz autortiesību aizsardzību [18].

46. Šajā ziņā jāuzsver, ka Hartas 17. panta 2. punktā noteiktās intelektuālā īpašuma tiesības nav absolūtas tiesības, bet tām jābūt līdzsvarotām vai tās jāsalīdzina ar citām Hartā garantētajām tiesībām [19].

47. Šo tiesību būtību neapdraud valstu tiesību akti vai prakse, kas ļauj lietas dalībniekiem tiesvedībās izmantot vai atsaukties uz materiālu, kas aizsargāts ar autortiesībām, ņemot vērā arī to, ka tādējādi netiek zaudēta autortiesību aizsardzība tikai tāpēc, ka uz to tiek norādīts šajās tiesvedībās.

48. Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai šo vērtējumu maina tas, ka Zviedrijas tiesību aktos ir noteikts vispārējs princips piekļuvei publiskajiem dokumentiem, saskaņā ar kuru ikviena persona, kas iesniedz pieprasījumu, var piekļūt tiesai nosūtītajiem procesuālajiem dokumentiem, izņemot gadījumus, kad tie satur konfidenciālu informāciju [20]. Manuprāt, un kā norādījusi gan Komisija [21], gan Zviedrijas valdība [22], lietas dalībnieka ar autortiesībām aizsargāta materiāla izziņošana tiesai šādos apstākļos nav uzskatāma par *lietas dalībnieka* veiktu izziņošanu sabiedrībai, ņemot vērā faktu, ka galu galā tā ir pati tiesa (vai tiesas ierēdņi), kas var piešķirt piekļuvi materiāliem, ievērojot valsts tiesību normas attiecībā uz informācijas brīvību vai pārskatāmību [23].

49. Šajā ziņā lietas materiālos nav norādes par to, ka Zviedrijas tiesas vai tiesu ierēdņi faktiski būtu piešķīruši piekļuvi attiecīgajam ar autortiesībām aizsargātajam materiālam, vai arī par to, ka šāda piekļuve būtu lūgta.

50. Iesniedzējtiesa savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu tikai norādīja, ka valsts tiesību akti attiecībā uz informācijas brīvību ļauj plašai sabiedrībai *piekļūt* šiem materiāliem, jo viņiem uz to ir tiesības [24]. Tas galu galā ir vispārējs tiesību akts par informācijas brīvību gan valstu, gan Savienības līmenī [25]. Patiesi, šī koncepcija ir Zviedrijas Likuma par preses brīvību [26] – kas ir tiesību aktu attiecībā uz informācijas brīvību iedvesmas avots tik daudzās citās dalībvalstīs un Savienības līmenī – pašā centrā, jo, ievērojot šī likuma 2. nodaļas 1. pantu, tiesas dokumenti parasti ir *plaši* pieejami sabiedrības

18 2012. gada 6. novembra sprieduma *Otis* u.c. (C-199/11, EU:C:2012:684) 71. punktā Tiesa ir nospriedusi, ka procesuālās vienlīdzības princips, kas izriet no pašas taisnīgas lietas izskatīšanas koncepcijas, nozīmē, ka katrai pusei ir jādod saprātīga iespēja iesniegt savu lietu, ieskaitot pierādījumus, apstākļos, kas viņu nenostāda ievērojami neizdevīgākā stāvoklī salīdzinājumā ar pretinieku. Patiesi, es uzskatu, ka izvairīšanās no šāda riska pati par sevi ir fakultatīvs izņēmums vai ierobežojums autortiesību aizsardzībai, kas paredzēts izmantošanai administratīvās un tiesvedības procedūrās, kā tas noteikts Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta e) apakšpunktā. Tomēr ir jāuzsver, ka iesniedzējtiesa sava lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 6. punktā ir īpaši norādījusi, ka tās uzdotie jautājumi nav saistīti ar Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta e) apakšpunkta piemērošanu.

19 Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Pelham* u.c. (C-476/17, EU:C:2019:624, 33. un 34. punkts). Skat. arī spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Funke Medien NRW* (C-469/17, EU:C:2019:623, 72. punkts).

20 Lai arī no lietas materiāliem nav skaidrs, tomēr, iespējams, šī jautājuma centrā ir risks, ka tiesvedību varētu izmantot savtīgos nolūkos, tajā izrādot materiālus, kas aizsargāti ar autortiesībām, lai sabiedrībai nodrošinātu piekļuvi ar autortiesībām aizsargātam materiālam saskaņā ar tiesību normām attiecībā informācijas brīvību vai pārskatāmību, tādējādi apdraudot autoru ekskluzīvās tiesības.

21 Skat. Komisijas apsvērumu 20. punktu.

22 Skat. Zviedrijas valdības 2020. gada 6. maija atbildes, kas sniegta uz Tiesas rakstveida jautājumu, 25. punktu.

23 Skat. Direktīvas 2001/29 9. pantu, kurā noteikts, ka šī direktīva neskar noteikumus, kas *inter alia* attiecas uz piekļuvi *publiskiem dokumentiem*. Zviedrijas valdība norādīja, ka saskaņā ar Zviedrijas tiesību aktiem dokumenti, ko puse iesniegusi tiesā, ir publiski dokumenti un tādējādi principā ir pieejami sabiedrībai. 2017. gada 1. marta sprieduma *ITV Broadcasting* u.c. (C-275/15, EU:C:2017:144) 26. punktā Tiesa ir nospriedusi, ka Direktīvas 2001/29 9. panta mērķis, ņemot vērā šīs direktīvas 60. apsvērumu, ir saglabāt noteikumus, kas piemērojami citās jomās, nevis tajās, kuras ir saskaņotas ar šo direktīvu.

24 Skat. lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 18. punktu.

25 Skat. LESD 15. panta 3. punktu.

26 Zviedrijas valdība norādīja, ka publisku piekļuvi procesuālajiem dokumentiem un pierādījumiem, kas nodoti tiesai, izskata saskaņā ar *offentlighets – och sekretesslag* (2009:400) (2009. gada Likums Nr. 400 par publisko dokumentu pārskatāmību un konfidencialitāti; turpmāk tekstā – "*OSL*") un Likuma par preses brīvību 2. nodaļu.

locekļiem, jo viņiem uz to ir tiesības [27]. Zviedrijas valdība arī norādīja, ka Zviedrijas konstitūcijā autortiesības ir aizsargātas saskaņā ar Autortiesību likuma noteikumiem. Autortiesību likuma 26.b panta 1. punktā tomēr ir paredzēts, ka, neraugoties uz autortiesību noteikumiem, publiskos dokumentus izziņo sabiedrībai saskaņā ar Likuma par preses brīvību 2. nodaļā paredzētajiem nosacījumiem.

51. Šim vispārīgajam pārskatāmības principam tomēr ir izņēmumi. Lai gan tas galu galā ir jāpārbauda valsts tiesai, Zviedrijas valdība ir informējusi Tiesu, atbildot uz Tiesas uzdoto rakstisko jautājumu, ka *OSL* 31. nodaļas 23. pantā [28] ir ietverta arī atruna, kas skar ar autortiesībām aizsargātu materiālu. Tādēļ šķiet, ka šīs atrunas ietekme – un arī tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai – ir tāda, ka informācija, kas atrodas materiālos, uz kuriem attiecas autortiesības, ar zināmiem nosacījumiem tiek uzskatīta par konfidenciālu un to nevar izpaust, ja nepastāv īpaši noteikumi, kas paredzētu tieši pretējo [29].

52. Turklāt un, iespējams, vēl svarīgāk, Zviedrijas valdība paziņoja, ka, lai gan ar Autortiesību likuma 26.b panta 1. punktu reglamentē publisku dokumentu izpaušanu, *ar to netiek piešķirtas tiesības šādus dokumentus izmantot*. Pēc šīs valdības domām, "neviens no tiem, kuriem ir piegādāta darba kopija saskaņā ar šo noteikumu, nedrīkst to atsavināt, pārkāpjot [Autortiesību likumu]. Jebkādai turpmākai izmantošanai nepieciešama autora atļauja, vai tai jābūt pamatotai ar vienu no izņēmumiem autortiesību aizsardzībā, kas ir paredzēti [Autortiesību likumā]."

53. Tādējādi šķiet, ka ar autortiesībām aizsargāts darbs nenonāk publiskajā telpā, piemērojot Likuma par preses brīvību normām attiecībā uz informācijas brīvību *tikai* tā iemesla dēļ, ka tas ir paziņots, atklāts vai kā pierādījums darīts pieejams saistībā ar tiesvedību.

54. Citiem vārdiem sakot, šāda ar autortiesībām aizsargāta materiāla izpaušanai saskaņā ar pārskatāmības noteikumiem nav tādas būtiskas ietekmes, lai šis materiāls zaudētu savu aizsargājamo autortiesību statusu un tādējādi nonāktu publiskajā telpā.

55. Tādējādi ir skaidrs – tas vēl, protams, galīgi jāpārbauda valsts tiesai –, ka Zviedrijas likumi neparedz vai nepieļauj zaudēt autortiesību aizsardzību *tikai* tāpēc, ka kāda no pusēm ir izrādījusi šo materiālu civilprocesā, un trešā persona pēc tam var piekļūt šiem materiāliem, pamatojoties uz Zviedrijas likumiem par informācijas brīvību.

56. Nobeigumā var secināt – ja šis likums patiesi būtu citāds un autortiesības tādējādi varētu tikt zaudētas, vienkārši rīkojoties ar autortiesībām aizsargātu dokumentu civilā tiesvedībā, tad, manuprāt, Zviedrijas Karaliste acīmredzami nebūtu pareizi transponējusi Direktīvas 2001/29 prasības un šajā ziņā nebūtu ievērojusi Hartas 17. panta 2. punktā noteiktās prasības attiecībā uz intelektuālā īpašuma efektīvu aizsardzību. Šāda situācija acīmredzami apdraudētu prasīto autortiesību aizsardzības līmeni, kas tiesību subjektiem ir garantēta ar Direktīvu 2001/29 (un šajā ziņā ar Hartas 17. panta 2. punktu), jo tie tiktu atstāti bez efektīvas aizsardzības, lai šādā veidā novērstu autortiesību zaudēšanu.

27 Zviedrijas valdība norādīja, ka, lai arī ikvienam, kurš pieprasa piekļuvi publiskam dokumentam, ir tiesības uz šī dokumenta kopiju, sedzot administratīvās izmaksas, valsts pārvaldei principā nav pienākuma šo dokumentu nosūtīt elektroniski. Skat. Zviedrijas valdības atbildes 37. punktu. Tāpēc tas, šķiet, nodrošina, un tas vēl iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, ka ar autortiesībām aizsargātu materiālu tiesas principā neizziņo sabiedrībai.

28 Saskaņā ar šo normu:
"Informācija, kas ietverta darbā, kuru aizsargā autortiesības un attiecībā uz kuru nevar uzskatīt, ka tai nav komerciālu interešu, ir konfidenciāla, ja vien nav skaidrs, ka šādu informāciju var atklāt, neskarot tiesību subjektus, un:
1) ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka darbs vēl nav publiskots [Autortiesību likuma] izpratnē;
2) ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka darbs ir izziņots administrācijai bez tiesību subjekta piekrišanas; un
3) ka informācijas izpaušana ir publiskošana autortiesību izpratnē.
Pirmās daļas izpratnē darbu, kas izziņots saskaņā ar [Likuma par preses brīvību] 2. nodaļu vai ko viena valsts pārvaldes iestāde ir pārsūtījusi citai iestādei, neuzskata par publiskotu."

29 Skat. *OSL* 8. nodaļas 1. pantu.

57. ā kā tas tomēr ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, tas acīmredzami neattiecas uz šo lietu, un nav vajadzības šo jautājumu risināt sīkāk.

58. Tāpēc uzskatu, ka ar autortiesībām aizsargāta materiāla elektroniska nosūtīšana tiesai, ko lietas dalībnieks nosūta kā pierādījumu, nav uzskatāma par "izziņošanu sabiedrībai" vai "publisku izplatīšanu" Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punkta un 4. panta 1. punkta izpratnē. Tas vien, ka šāds pierādījums tiek uzskatīts par publisku dokumentu un ka tādējādi sabiedrībai principā var būt piekļuve attiecīgajam ar autortiesībām aizsargātajam materiālam saskaņā ar valsts tiesību normām attiecībā uz informācijas brīvību vai pārskatāmību, nenozīmē, ka tas kļūst vispārpieejams un ka uz to neattiecas autortiesību aizsardzība.

## VI. Secinājumi

59. Ievērojot iepriekš izklāstītos apsvērumus, iesaku Tiesai uz *Svea hovrätt Patent- och marknadsöverdomstolen* (Sveas apelācijas tiesa, Patentu un komerclietu apelācijas tiesa, Stokholma, Zviedrija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Ar autortiesībām aizsargāta materiāla elektroniska nosūtīšana tiesai, ko lietas dalībnieks nosūta kā pierādījumu, nav uzskatāma par "izziņošanu sabiedrībai" vai "publisku izplatīšanu" Direktīvas 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā 3. panta 1. punkta un 4. panta 1. punkta izpratnē. Tas vien, ka šāds pierādījums tiek uzskatīts par publisku dokumentu un ka tādējādi sabiedrībai principā var būt piekļuve attiecīgajam ar autortiesībām aizsargātajam materiālam saskaņā ar valsts tiesību normām attiecībā uz informācijas brīvību vai pārskatāmību, nenozīmē, ka tas kļūst vispārpieejams un ka uz to neattiecas autortiesību aizsardzība.